

EGE BÖLGESİ

Paleolitik dönem açısından en az araştırılmış bölgelerimizin başında gelir. Paleolitik buluntular açısından bu bölgemiz büyük bir boşluk olarak durmaktadır. Ancak kapsamlı ve çok sistemli bir şekilde araştırılırsa bu bölgemizde de Paleolitik döneme ait buluntuların bulunacağına şüphe yoktur. Nitekim son yıllarda Eskişehir, Bilecik, Afyon ve Kütahya illeri çevresinde araştırmalar yapan Turan Efe'nin Paleolitik dönemle ilgili yeni buluntuları bu görüşümüzü desteklemektedir. Bu buluntulardan III. Dönem araştırmaları sırasında bahsedeceğiz.

Türkiye Paleolitik dönem araştırmalarının II. Döneminde yapılan araştırmalar sırasında Ege Bölgesinden yalnızca 2 Paleolitik buluntu bilinmektedir. Bunlardan ilki, 1963 yılında DTCF antropoloji Kürsüsü eski öğrencilerinden Yüksel Emekli tarafından İzmir Körfezi dolaylarında Çarpanak Koyu'nun doğu kıyısında takriben 150 m. rakımlı bir düzlükte yani yüzeyde bulunan iki yüzeyli alettir. Y. Emekli bulduğu bu aleti Ş. Aziz Kansu'ya getirmiştir. Kansu ise bu aletin "Limande" tipinde çakmaktaşıdan yapılmış bir iki yüzeyli olduğunu ve Chelleo-Acheuléen özellikler gösterdiğini belirtmektedir. Bu iki yüzeyli aletin önemi, Anadolu'nun Ege kıyılarında Paleolitik döneme ait bulunan ilk buluntu olmasından gelmektedir.

Ege Bölgesi'nde bulunan ikinci buluntu ise, yine Yüksel Emekli tarafından 1964 yılında aynı bölgede bulunan bir iki yüzeyli alettir. Bu alet de Kansu tarafından incelenmiş ve Micoquien tip bir iki yüzeyli olarak tanımlanmıştır.

KARADENİZ BÖLGESİ

Karadeniz bölgemiz de çok yoğun olarak araştırılan bölgelerimizden değildir. Ancak II. Dönem Türkiye prehistorik araştırmaları sırasında Orta ve Doğu Karadeniz bölgelerimizde araştırmaların yavaş yavaş başladığı görülmektedir.

Karadeniz bölgesinde ilk araştırılan bölge Samsun çevresidir. Tahsin Özgüç, Nimet Özgüç ve İ. Kılıç Kökten'in başkanlığında bir ekip tarafından 1940 yılında kazı ve araştırmalara başlanmıştır.

Samsun'un 14 Km. güneydoğusunda, Çarşamba ovasının batıya doğru olan uzantısında bulunan Tekeköy'ün (bugün Samsun İli'nin bir semti haline gelmiştir) güneyinde Fındıcak ve Çıncarcık derelerinin suladığı vadide çok sayıda mağara ve kaya sığınağı yer almaktadır. Bu alanda yapılan araştırmalarda 2 mağara, 30 küçük ve 6 büyük kaya sığınağı saptanmıştır. Bu

sığınakların içinde “Tekeköy A” sığınağı olarak isimlendirilmiş olan sığınakta Kökten tarafından kazı yapılmıştır. Yapılan kazılar sonucu 3. Tabakadan Mezolitik döneme ait mikrolit aletler bulunmuştur.

Kökten vadi içindeki sekilerde 2 alet daha bulunmuştur. Bunlardan küçüğünün diorit'ten ve büyüğünün de bazaltdan yapıldığını belirten Kökten, bu aletlerin Moustérien uç ve kazıyıcı olduğunu söylemektedir. Ayrıca, tren yolu yakınında ele geçen iki yüzeyli aletin ise andezitten yapıldığını ve Acheuléen döneme ait olduğunu bildirmektedir.

Karadeniz bölgesinde araştırılan bir diğer il ise Kastamonu'dur. Kastamonu çevresinde ilk buluntular 1942 yılında Kemal Alot tarafından, şehrin 7 km. kuzeybatısında yer alan Gököy Enstitüsü civarında bulunmuştur. Bulunan 5 adet çakmaktaşı alet içinde en dikkati çeken parça mızrak ucu biçimindeki alettir. Levallois tekniğinde yapılmış bu aletin önceleri uç, daha sonra ise kenar kazıyıcı olarak kullanılmış olabileceği belirtilmektedir. Ş.A. Kansu, Gököy civarında kendisinin de Levalloisio-moustérien aletler topladığını söylemektedir.

Kastamonu çevresinde prehistorik araştırmalar yapan bir diğer araştırmacı E. Yaşar Bostancı'dır. Bostancı, 1951 yılında Gökırmak vadisi boyunca kişisel olarak yürüttüğü yüzey araştırmasında, Akarca sekileri olarak tanımladığı yerde, Chelléen tipte çakmaktaşıdan yapılmış bir iki yüzeyli alet bulunmuştur. İkinci buluntu ise, sarı renkli çakmaktaşıdan yapılmış bir diğer iki yüzeyli alettir. Bostancı bu ikinci aletin de Micoquien olduğunu söylemektedir. Aynı bölgeden bir başka buluntu ise Germeçpazarı'nın kuzeyinde Akarca'ya yakın seki eteklerinden bulunmuştur. Bu buluntu bir kenarı iki yüzden düzeltilenmiş üçgen şeklinde bir yonga alettir. Aynı yıl Bostancı, Daday İlçesi'nin güneyinde, Gökırmak suyunun güney kenarında yer alan kaya sığınaklarının çevresinde araştırmalar yapmış ve Aurignacien tipte bir dilgi bulunmuştur.

Ordu ili çevresi ilk kez, kendisi de Ordu'lu olan Kökten tarafından 1944-45 yıllarında araştırılmıştır. Ordu'ya bağlı Ünye İlçesi'nin Yüceler Köyü çevresinde, Cevizderesi mevkiinin doğusunda sekiler, kaya sığınakları ve mağaralar bulunmaktadır. Burası 1963 yılında Kökten tarafından tekrar ziyaret edilmiş ve Chelléen tipte bir iki yüzeyli alet bulunmuştur. Bu yörede orta ve üst Paleolitik aletlerin varlığı bildirilmektedir. Bu nedenle Ordu ve çevresinin alt, orta ve üst Paleolitik dönemlerde Paleolitik insanlar tarafından iskan edildiği anlaşılmaktadır.

Görüldüğü gibi Samsun, Ordu ve Kastamonu İlleri dışında Karadeniz bölgesinin büyük bir kısmı Paleolitik dönem açısından fazla araştırılmamış bulunmaktadır.